

लोक सेवा आयोग
नेपाल विविध सेवा, राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी, अर्थशास्त्री पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार दुई चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ४०

प्रथम चरण – लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्कभार	समय
प्रथम	अर्थशास्त्र	१००	४०	वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice)	१०० X १ = १००	१ घण्टा १५ मिनेट
द्वितीय		१००	४०	विषयगत (Subjective)	१० X १० = १००	३ घण्टा

द्वितीय चरण

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
सामूहिक परीक्षण (Group Test)	१०	सामूहिक छलफल (Group Discussion)	३० मिनेट
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	-

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- पाठ्यक्रमको प्रथम र द्वितीय पत्रको विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- प्रथम तथा द्वितीय पत्रका एकाईहरूको प्रश्नसंख्या निम्नानुसार हुनेछ :

प्रथम पत्रका एकाई	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
प्रश्न संख्या	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
द्वितीय पत्रका खण्ड	A			B			C		D	
द्वितीय पत्रका एकाई	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
प्रश्न संख्या	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका १० अङ्कका प्रश्नहरूको हकमा १० अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- द्वितीय पत्रमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लिखित समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०६८/१०/०५ (२०७२/०७/२४ को निर्णय अनुसार सामूहिक परीक्षण समावेश)

प्रथम र द्वितीय पत्र :- अर्थशास्त्र

Section A- 30 Marks

1. Micro-economics

1.1 Consumer's Behavior

- 1.1.1 Demand and Supply: Concepts, Determinants, Elasticity, and Applications
- 1.1.2 Cardinal and Ordinal utility analysis
- 1.1.3 Applications of indifference curve analysis

1.2 Production and Product Pricing

- 1.2.1 Theory of production
- 1.2.2 Law of variable proportions and returns to scale
- 1.2.3 Equilibrium in the Product market: Perfect Competition, Monopoly and Monopolistic competition
- 1.2.4 Price discrimination, dumping, tying

1.3 Theory of Factor Pricing and Welfare Economics

- 1.3.1 Factor pricing
- 1.3.2 Rent: Ricardian Theory of Rent and Modern Theory of Rent
- 1.3.3 Wages: Marginal Productivity Theory of Wages
- 1.3.4 Welfare economics:
 - 1.3.4.1 Pigouvian Welfare Economics
 - 1.3.4.2 Maximization of Social Welfare
 - 1.3.4.3 Pareto Optimality
 - 1.3.4.4 Welfare Maximization of Perfect Competition

Section B- 30 Marks

2. Macro-economics

2.1 National Income (NI) Accounting and Income Determination

- 2.1.1 Concepts of NI, Measurement and Difficulties
- 2.1.2 Keynesian theories of consumption, investment and saving
- 2.1.3 Concepts of various Multipliers
- 2.1.4 Classical Vs Keynesian economics

2.2 Economic Growth and Development

- 2.2.1 Concepts of Economic Growth and Development

- 2.2.2 Calculation of growth rates
- 2.2.3 Harrod Domar model
- 2.2.4 Solow model
- 2.2.5 Indicators of Development
- 2.2.6 HDI and its components
- 2.2.7 Determinants of Development
- 2.2.8 Obstacles to development
- 2.2.9 Theories of Development (Rostow's model, Lewis's model)

2.3 Macroeconomic Issues and Policies (With Reference to Nepal)

- 2.3.1 Economic Stabilization
- 2.3.2 Inflation
- 2.3.3 Monetary Policy
- 2.3.4 Fiscal Policy
- 2.3.5 Industrial Policy
- 2.3.6 Financial System
- 2.3.7 Investment Policy
- 2.3.8 Agricultural Policy

Section C- 20 Marks

3. Economic Planning and Research

3.1 Concept, Types and Tools and Techniques of Economic Planning

- 3.1.1 Concept and importance of Planning with reference to interventionist, institutionalist and New –liberalist approach
- 3.1.2 Perspective and periodic plans
- 3.1.3 Macro and Micro Planning
- 3.1.4 Local/Regional development Planning
- 3.1.5 Planning in capitalism, socialism and mixed economy
- 3.1.6 Cost Benefit Analysis
- 3.1.7 Capital-output Ratio
- 3.1.8 Project Appraisal (Stages and Components)
- 3.1.9 Benefit Monitoring and Evaluation

3.2 Research and Statistics

- 3.2.1 Elements of Research Proposal

- 3.2.2 Data collection, analysis and presentation
- 3.2.3 Measurement scales of variables
- 3.2.4 Report writing
- 3.2.5 Descriptive statistics
- 3.2.6 Correlation and regression
- 3.2.7 Sampling (Importance, types of probability and non-probability sampling)
- 3.2.8 Confidence interval and hypothesis testing

Section D – 20 Marks

4. Overview of Nepalese Economy

4.1 Nepalese Economy

- 4.1.1 Foundations of the Nepalese Economy: Natural Resources, Human Resource, Agriculture, and Tourism
- 4.1.2 Issues in Nepalese economy (poverty, inequality, inclusion)
- 4.1.3 Infrastructure: Economic infrastructure (Transportation, Communication and Electricity, Irrigation), Social Infrastructure (Education, Drinking water, Health and Sanitation)
- 4.1.4 Trade: Direction, Composition, and Diversification, Current strategies of trade competitiveness Status of Trade Facilitation WTO, SAFTA, BIMSTEC Service Trade (Remittance) Recent trade policy

4.2 Government Finance, Development Plans, Economic Reform and Diplomacy

- 4.2.1 Revenue
- 4.2.2 Expenditure
- 4.2.3 Resource Gap
- 4.2.4 Characteristics of current budget
- 4.2.5 Budget formulation process
- 4.2.6 Overview of development plans
- 4.2.7 Objectives and strategies of the current Plan
- 4.2.8 Plan and economic policies
- 4.2.9 Liberalization and privatization
- 4.2.10 Economic diplomacy

---The End---

First Paper: - Sample Questions

1. What would be the position of total product when marginal product is zero?
 - a. **Zero**
 - b. Maximum
 - c. Decreasing
 - d. Increasing
2. If the total expenditure increases when the price increases, then the demand is said to be
 - a. **Inelastic**
 - b. Elastic
 - c. Unitary elastic
 - d. None of the above
3. What does the simple multiplier show?
 - a. Relationship between income and consumption
 - b. Relationship between investment and consumption
 - c. **Relationship between investment and income**
 - d. Relationship between production and consumption
4. What is the feature of monopoly?
 - a. **Control in price and output**
 - b. Negotiation between labor and producer
 - c. Competition for price determination
 - d. Competition in price discrimination
5. Which period was for the sixth plan of Nepal?
 - a. 2022-27 B. S.
 - b. 2027-32 B. S.
 - c. 2032-37 B. S.
 - d. **2037-42 B. S.**

Second Paper: - Sample Questions

1. Explain about the consumer's equilibrium under IC analysis.
2. Explain the Ricardian theory of rent.
3. What is NI? What are the difficulties in measuring it?
4. What are the determinants of development?
5. What is research proposal? Explain its elements.

लोक सेवा आयोग
नेपाल विविध सेवा, राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी, अर्थशास्त्री पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग, कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूह,
राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी र एवं स्वास्थ्य सेवाको सातौं र आठौं तहका पदहरूमा
प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र
लिइने सामूहिक परीक्षण (Group Test) को लागि

सामूहिक छलफल (Group Discussion)

यस प्रयोजनको लागि गरिने परीक्षण १० पूर्णाङ्क र ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहिन सामूहिक
छलफल (Leaderless Group Discussion) को रूपमा अवलम्बन गरिने छ। दिइएको प्रश्न वा Topic का विषयमा
पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहबीच छलफल गर्दै प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual
Presentation) गर्नु पर्नेछ। यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनको लागि देहाय अनुसारको ३ जना भन्दा बढीको समिति
रहनेछ।

आयोगका सदस्य	-	अध्यक्ष
आयोगका सदस्य	-	सदस्य
मनोविज्ञ	-	सदस्य
दक्ष/विज्ञ (१ जना)	-	सदस्य

सामूहिक छलफलमा दिइने नमूना प्रश्न वा Topic

उदाहरणको लागि - उर्जा संकट, गरीबी निवारण, स्वास्थ्य बीमा, खाद्य सुरक्षा, प्रतिभा पलायन जस्ता Topics
मध्ये कुनै एक Topic मात्र दिइनेछ।